

Luiza TURDIQULOVA,
Iqtisodiyot va Pedagogika universiteti NTM o'qituvchisi
E-mail: luiza.turdiqulova@gmail.com

Qarshi davlat universiteti dotsenti, PhD U.Yoziyeva taqrizi asosida.

PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES OF STRATEGIC DEVELOPMENT OF MUTUAL COOPERATION BETWEEN PRESCHOOL EDUCATION ORGANIZATION AND PARENTS

Annotation

The methodical possibilities of development of cooperation between educators and parents are currently reflected in a number of normative documents. Today, this problem is being discussed by pedagogues, psychologists, parents, and sociologists. All principles, standards and structures of mutual relations between the parents of the pupils and the educators-pedagogues of the preschool educational organization are observed. The process of development of pedagogical cooperation consists of the following elements: pre-adaptation work, adaptation work, methodological work, organizational work. Introduction to the process: parents with their wishes, needs and forecasts; educators-pedagogues with their plans and programs, but the most important thing is to provide education and training to a child who comes to a preschool educational organization.

Key words. Educator, pedagogue, father, mother, cooperation, problems, relationships, plans, programs, education, upbringing.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ СТРАТЕГИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ВЗАИМНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА ОРГАНИЗАЦИИ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ И РОДИТЕЛЕЙ

Аннотация

Методические возможности развития сотрудничества педагогов и родителей в настоящее время отражены в ряде нормативных документов. Сегодня эту проблему обсуждают педагоги, психологи, родители, социологи. Соблюдаются все принципы, стандарты и структуры взаимоотношений между родителями воспитанников и воспитателями-педагогами дошкольной образовательной организации. Процесс развития педагогического сотрудничества состоит из следующих элементов: преадаптационная работа, адаптационная работа, методическая работа, организационная работа. Введение в процесс: родители со своими пожеланиями, потребностями и прогнозами; воспитатели-педагоги со своими планами и программами, но самое главное – это обучение и воспитание ребенка, поступающего в дошкольную образовательную организацию.

Ключевые слова. Воспитатель, педагог, отец, мать, сотрудничество, проблемы, отношения, планы, программы, образование, воспитание.

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI VA OTA-ONALAR O'RTASIDAGI O'ZARO HAMKOLIKNI STRATEGIK RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARI

Annotatsiya

Tarbiyachi-pedagog va ota-ona hamkorligini rivojlantirishning metodik imkoniyatlari hozirgi kunda maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalar o'rtasidagi hamkorlik munosabatlari g'oyasi bir qator me'yoriy hujjatlarda aks etgan. Bugungi kunda bu muammo pedagoglar, psixologlar, ota-onalar, sotsiologlar tomonidan muhokama qilinmoqda. Tarbiyalanuvchilarning ota-onalari va maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachi-pedagoglari o'rtasidagi o'zaro munosabatlarning barcha tamoyillari, standartlari va tuzilmalariga rioya qilinadi. Pedagogik o'zaro hamkorlikni rivojlantirish jarayoni quyidagi elementlardan iborat: moslashishdan oldingi ishlar, moslashtirish ishlari, uslubiy ishlar, tashkiliy ishlar. Jarayonga kirish: ota-onalar o'z istaklari, ehtiyojlari va prognozlarini biln; tarbiyachi-pedagoglar rejalarini va dasturlari bilan, lekin eng muhimi, maktabgacha ta'lim tashkilotiga kelgan bolaga ta'lim va tarbiya berishni nazarda tutadi.

Kalit so'zlar. tarbiyachi, pedagog, ota, ona, hamkorlik, muammolar, munosabatlar, rejalar, dasturlar, ta'lim, tarbiya.

Kirish. Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalar o'rtasidagi o'zaro hamkorlikni strategik rivojlantirishning pedagogik texnologiyalarini ishlab chiqish va amaliyotga tadbiiq etishni o'z oldiga maqsad qilib olgan. Hozirgi kunda amaliyot va ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ota-onalar bolalarni tarbiyalashda qiyinchiliklarga duch kelishadi, bu bir qancha sabablar bilan izohlanadi:

bolalar sog'lig'ining yomonlashishi (aqliy, jismoniy); ijtimoiy himoyalangan ota-onalar va bolalar foizining ko'payishiga olib keladigan jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy muammolari, ijtimoiy-psixologik tashvish, charchoq, moddiy va iqtisodiy funksiyalarni oila ichida qayta taqsimlash, inqirozlar fonida oilaviy hayotni tashkil etishdagi qiyinchiliklar;

ota-onalarning shaxsiy muammolari: charchoq, ruhiy va jismoniy stress, hayot xavfsizligining pasayishi tufayli tashvishlanish, yolg'izlik tuyg'usining kuchayishi (ayniqsa, to'liq bo'lmagan oilalarda), o'zaro tushunishning yetishmasligi va h.k.

Shu bois, so'nggi yillarda oila va maktabgacha ta'lim tashkiloti o'rtasidagi o'zaro munosabatlarning yangi falsafasi ishlab chiqila boshlandi. Bu ota-onalar farzand tarbiyasi uchun javobgardir, qolgan barcha ijtimoiy esa ularning tarbiyaviy faoliyatini qo'llab-quvvatlashga va to'ldirishga chaqiriladi degan fikrga asoslanadi[2]. Shunga muvofiq, maktabgacha ta'lim

tashkilotining oila bilan ishlashdagi pozitsiyasi o'zgarib bormoqda. Har bir maktabgacha ta'lim tashkiloti nafaqat bolani tarbiyalaydi, balki ota-onalarga bolalarni tarbiyalash bo'yicha maslahat beradi. Pedagog nafaqat bolalar tarbiyachisi, balki ularni tarbiyalashda ota-onaning hamkori hisoblanadi.

Bolalarda mas'uliyat hissini shakllantirishda tarbiyachi va ota-ona hamkorligini tashkil etishning metodik imkoniyatlari xilma-xilligini ko'rishimiz mumkin.

Birinchidan, bu tarbiyachilar va ota-onalarning bolalarni tarbiyalashda birgalikda ishlashga ijobiy hissiy munosabati. Ota-onalar maktabgacha ta'lim tashkiloti ularga har doim pedagogik muammolarni hal qilishda yordam berishiga va shu bilan birga ularga zarar yetkazmasligiga ishonishadi, chunki oilaning fikri va bola bilan muloqot qilish bo'yicha takliflar inobatga olinadi. Tarbiyachilar bolada mas'uliyat hissini shakllantirish masalasida ota-onalardan ma'lumot olishadi[1].

Ikkinchidan, bu hamkorlikda bolaning individual xususiyatlari hisobga olinadi. Tarbiyachi oila bilan doimiy aloqada bo'lib, o'z tarbiyalanuvchisining o'ziga xos xususiyatlari, odatlarini biladi va mas'uliyat hissini shakllantirishda ularni hisobga oladi, bu esa, o'z navbatida, pedagogik jarayon samaradorligining oshishiga olib keladi.

Uchinchidan, ota-onalar mustaqil ravishda maktab yoshida bolani rivojlantirish va tarbiyalashning kerakli yo'nalishini tanlashi va shakllantirishi mumkin. Shunday qilib, ota-onalar farzand tarbiyasi uchun mas'uliyatni o'z zimmlariga oladilar.

To'rtinchidan, bu maktabgacha ta'lim tashkilotida va oilada bolada mas'uliyat hissini shakllantirishning yagona dasturini amalga oshirish imkoniyati.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Maktabgacha ta'lim tashkiloti faoliyatining zamonaviy sharoitida ota-onalar bilan o'zaro hamkorlik munosabatlari ustuvor vazifa bo'lib, jamiyat hayotida ro'y berayotgan bu tendensiyalarni e'tiborsiz qoldirib bo'lmaydi. Mutaxassislar fikricha, hamkorlik jarayonida tarbiyachilar va ota-onalar o'rtasidagi muloqot ochiqlik, o'zaro tushunish va ishonch tamoyillariga asoslangan bo'lishi kerak. Ota-onalar maktabgacha ta'lim tashkiloti xizmatlarining asosiy ijtimoiy mijozlari hisoblanadi, shuning uchun tarbiyachi-pedagoglarning harakatlari oila manfaatlarini va ehtiyojlariga asoslangan bo'lishi kerak. Aynan shuning uchun ko'plab bolalar bog'chalari ota-onalarning haqiqiy ehtiyojlarini hisobga oladigan va ota-onalarning faol pozitsiyasini shakllantirishga yordam beradigan ishning yangi shakllari va usullarini izlashga qaratilgan[4].

Maktabgacha ta'lim sohasidagi ilg'or tajribalar natijalariga ko'ra, tarbiyalanuvchilarning ota-onalari bilan ishlashda ijtimoiy mavqeni, oilaning mikroiklimini, ota-onalarning qiziqishlarini va ota-onalarning maktabgacha ta'lim tashkiloti faoliyatiga qiziqish darajasini hisobga olgan holda differensial yondashuvga ega bo'lishi kerak. Bunda oilaning pedagogik savodxonlik madaniyatidan kelib chiqqan holda ota-onalar bilan ishlashni tashkil etishning o'zaro talablari ham shakllantirilishi maqsadga muvofiq.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning ruhiy salomatligini ta'minlash va saqlash faqat tarbiyachilar va ota-onalarning sa'y-harakatlarini birlashtirish orqali mumkin bo'ladi. Bolalar bog'chasi va oila o'rtasidagi hamkorlikka bo'lgan munosabat samarali o'qitish va ta'lim-tarbiya jarayonining markazidir.

Shunga asoslanib, tarbiyachi-pedagoglarning maqsadi bolani oilada va maktabgacha ta'lim tashkilotida rivojlantirish uchun qulay muhit yaratish, ota-onalarni to'la-to'kis ta'lim jarayonining ishtirokchisiga aylantirishdir. Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oilaning tizimli o'zaro ta'siri natijasida bolalarni maktabga tayyorlashning yuqori sifatiga erishish, ota-onalar va bolalarning qiziqishlarini to'liq qondirish mumkin. Chunki barkamol insonni tarbiyalashning bu murakkab jarayonidagi muvaffaqiyati- tarbiyachilarning kasbiy mahorat darajasiga va ota-onalarning pedagogik madaniyatiga bog'liq.

Tadqiqot metodologiyasi. Oila va maktabgacha ta'lim tashkiloti o'rtasidagi o'zaro munosabatlarning yangi falsafasi ham yangi munosabatlarni nazarda tutadi. O'ziga xos vazifalarga ega bo'lgan holda, ular bir-birining o'rnini bosa olmaydi, shuning uchun ular o'rtasida aloqa o'rnatish maktabgacha yoshdagi bolada mas'uliyat hissini shakllantirishning zarur shartidir.

Bolalarda mas'uliyat hissini shakllantirishda tarbiyachi-pedagog va ota-ona hamkorligini tashkil etish quyidagi yondashuvlarni o'z ichiga oladi:

Axborot almashish va pedagogik bilimlarni targ'ib qilishdagi hamkorlikdan tarbiyachi va ota-onalar o'rtasida dialogik yo'nalishdagi shaxslararo muloqot sifatida hamkorlikka o'tish. Bu yerda asosiy konsepsiya dialogdir, bu shaxsan teng muloqot, tajribani birgalikda qo'lga kiritishni anglatadi.

Dialogik munosabatlarning muhim komponenti – bu muvofiqlik, ya'ni, muloqot qiluvchilarning o'z his-tuyg'ularini samimiy ifoda etish qobiliyati. Shu bilan birga, boshqa odamni so'zsiz ijobiy qabul qilish tamoyili amalga oshiriladi.

Ota-onalarning bilimga bo'lgan ehtiyojlari va istaklarini inobatga olgan holda, bolalarning rivojlanishiga ta'sir qiladigan muammolarga muloqot mazmunini yo'naltirish ham dolzarbdir. Bu so'z yaxshi ma'noda, tarbiyachi-pedagog ota-onaning "ko'rsatmalariga ergashadi" degan ma'noni anglatadi[5].

Tarbiyaning ta'lim mazmuni, shakllari va usullarining o'zgaruvchanligi ham o'zaro ta'sirning yangi tamoyillariga tegishli. Zamonaviy ota-ona ham yangi mavzuni, ham eskisini o'rganishi kerak. Shuning uchun tarbiyachilar ota-onalar bilan

ishlashni, ta'limning turli shakllaridan foydalangan holda, ota-onalarni "tarbiyachi-pedagog" qilib shakllantirishlari kerak.

Hozirgi bosqichdagi o'zaro ta'sir faqat pedagogik ta'lim bilan chegaralanmaganligi uchun ota-onalarning refleksiv qobiliyati kabi xarakterli "o'zaro ta'sir" tushunchasini aniqlashtirish va kengaytirish zarur. Ota-onalarda pedagogik refleksiyaning komponentlaridan birini shakllantirish vazifasi – tarbiyachi sifatida o'zini tanqidiy baholash, ularning ta'lim faoliyati, bilimlari odamning o'rnini egallash va vaziyatga uning ko'zlarini bilan qarash qobiliyati. Bu, ayniqsa, yosh otalar va onalar uchun to'g'ri keladi, chunki ularning ota-onalik pozitsiyasi endigina shakllana boshlaydi. Ota-ona va bola o'rtasidagi munosabatlarning tabiati, ularning keyingi ta'lim faoliyatining muvaffaqiyati bu mahoratning shakllanishiga bog'liq. Ota-onalarning bolani tushunish istagi, olingan pedagogik bilimlarni ijodiy qo'llash qobiliyati ular o'rtasida o'zaro tushunish paydo bo'lishiga, bolaning kattalar talablariga emotsional ijobiy, ongli, axloqiy turki berishiga yordam beradi. [3,444-b].

Tahlil va natijalar. Maktabgacha ta'lim tashkiloti va tarbiyalanuvchilar oilalari bilan o'zaro ta'sirning ijobiy xarakteristikalarini kundalik ishlar, uchrashuvlarga asoslanadi.

Bunday hamkorlikning rivojlanishi quyidagilardan iborat:

- pedagoglar va ota-onalar o'rtasidagi ishonchga asoslangan munosabatlar majburan o'rnatilishi mumkin emas, u ikkala tomonning tabiiy xohishiga asoslanadi;

- o'zaro ta'sir (hamkorlik) jarayoni izchillik bilan rivojlantiriladi.

Oila va bolalar bog'chasi o'zining o'ziga xos xususiyatlariga ega bo'lib, ular bir-birining o'rnini bosa olmaydi. Izchillikning muhim sharti oila va bolalar bog'chasi o'rtasida ishonchli ishchanlik aloqalarini o'rnatish bo'lib, uning davomida ota-onalar, tarbiyachi-pedagoglarning tarbiyaviy nuqtai nazarlari aniqlashtiriladi. Yuqorida ta'kidlangandek, maktabgacha ta'lim tashkiloti ishida ota-onalar ishtirok etadigan ochiq ijtimoiy-pedagogik majmuaga aylanishi lozim. Bu bolalar manfaatida amalga oshiriladigan o'zaro ta'sir, hamkorlikdir[5].

Chunki, agar bolani tarbiyalovchi kattalar unga qo'yiladigan talablar, ta'sir usullari, rivojlantirish yo'llari haqida kelishib olsalar natija kutilganidek bo'ladi. Qaysi ta'lim vazifalarini hal qilishda bir tomon (bolalar bog'chasi yoki oila) kuchliroq bo'lishi va qaysilarini hal qilishda asosiy og'irlikni boshqa tomon o'z zimmasiga olishi kerakligini ham hisobga olish zarur. Masalan, emotsional, jinsiy tarbiyada, sportga jalb qilishda oila imkoniyatlari bolalar bog'chasi imkoniyatlariga qaraganda ahamiyatli darajada yuqori. Biroq bolalar bog'chasi ta'lim berish, ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish va boshqalarni malakali amalga oshiradi.

Shunday qilib, zamonaviy maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-ona o'zaro munosabatining asosini hamkorlik tashkil qiladi deb xulosa chiqarish mumkin.

Hamkorlikni o'rnatish tashabbuskori pedagog-tarbiyachilar bo'lishi kerak, chunki ularning ta'lim ishlariga kasbiy tayyorgarligi bor, demak, ular uning muvaffaqiyatligi bolalarni tarbiyalashda izchillik haqida kelishilganlikka bog'liqligini tushunadilar. Ota-onalar va oilaning boshqa a'zolari bilan mazmunli muloqotni tashkil qilishda maktabgacha ta'lim tashkiloti xodimlari yetakchi rol o'ynaydi.[103, 53b]. Ammo bu rol zamonaviy oilaning xususiyatlari va unda bolalarni tarbiyalashning pedagogik shart-sharoitlarini yaxshi bilgan holdagina muvaffaqiyatli amalga oshiriladi.

Ota-onalar bilan ishlashda pedagoglar ular e'tiborini bolalarning maktabgacha yoshidan boshlab ularning tarbiyasidagi oilaning roliga qaratadilar; daliliy materialni jalb qilgan holda, oila va maktabgacha ta'lim tashkiloti maqsadlari va vazifalari inson shaxsini shakllantirishdan iboratligini isbotlab beradilar.

Maktabgacha yoshdayoq bolalarda hayot hodisalari haqida to'g'ri tasavvur hosil qildirish, uning yaxshi, namunaviy tomonlariga nisbatan ijobiy munosabat shakllantirish kerak; mehnat tarbiyasini amalga oshirish kerak; insonparvarlik, jamoaviylik, intizomlilik va mas'uliyatlilik asoslarini rivojlantirish kerak; Vatanga muhabbat hissini tarbiyalash kerak; bolalarning axloqiy sifatleri va tasavvurlari ularning odatlari va harakatlarida namoyon bo'lishi to'g'risida o'ylash kerak.

Kichkina bolalarda ham atrofdagi voqelikda sodir bo'ladigan salbiy hodisa va narsalarga qarshi turuvchi faol axloq shakllanadi.

Ota-onalarning pedagogik madaniyatini oshirish ko'p hollarda bolalar bog'chasi tarbiyachi-pedagogi shaxsiga bog'liq bo'ladi. "Pedagog qanday sifatlarga ega bo'lishi kerak, uning ota-onalar va tarbiyalanuvchilar bilan muloqoti qanday kechadi?" – bu savollar bolalar bog'chasi tarbiyachilarini hayajonlantiradi. Ko'p pedagoglarning muammosi kattalar va bolalar bilan muomala qilishda avtoritarizmdir. Sezgirlik, e'tibor, ishonch ohangi nafaqat bolalarda, balki ularning ota-onalarida ham o'z quvonchlarini va tajribalarini baham ko'rish istagini uyg'otadi. Tarbiyachi-pedagoglar bolalar tarbiyasida oilaning juda muhim rolini eng yaxshi oilalar misolida ochib beradilar. Oiladagi tarbiyaning asosiy xususiyati shundan iboratki, u kattalar va bolalar o'rtasidagi munosabatlar mazmuni va shakllarining emotsionalroq ekanligida. Lekin ushbu ob'ektiv mavjud shartlar, ota-onalar va oilaning boshqa katta a'zolari kichik bolalar uchun uyda va jamoatchilik joylarida ibrat bo'la olgandagina, ular bolalar hayotini: kundalik maishiy turmushini, o'yinlari va mehnatni, foydali qiziqarli mashg'ulotlarini tashkil qila olsalargina, foydali bo'la oladi.

Ota-onalar muayyan pedagogik madaniyatga (psixologik-pedagogik bilimlar va ko'nikmalar, farzandlarini maqsadga yo'naltirgan holda tarbiyalash istaklar) ega bo'lsalar, ular maktabgacha yoshdagi bolalarni muvaffaqiyatli tarbiyalaydilar. [4,49-b]Oila bilan hamkorlikni o'rnatish tashabbusi va ushbu hamkorlik masalalarini malakali hal qilish maktabgacha ta'lim tashkilotining oilaviy tarbiyaga nisbatan yo'naltiruvchi rolini belgilab beradi. Agar ikkala tomon bolaga maqsadga muvofiq ta'sir qilish zaruriyatini tushunib yetsalar va bir-birlariga ishonsalar, ushbu hamkorlik optimal shakllanadi.

Xulosa va takliflar. Ota-onalar tarbiyachi-pedagogning bolaga yaxshi munosabatda bo'lishiga ishonch hosil qilishlari, pedagogning tarbiya masalalarida kompetentligini his qilishlari, lekin, asosiysi, uning shaxsiy fazilatlarini (g'amxo'rlik, insonlarga diqqat-e'tibor, mehr, ezgulik, sezgirlik) qadrlashlari muhimdir. Bunday ishonch o'zidan o'zi yuzaga kelmaydi: tarbiyachi bolaga nisbatan mehri, uni yaxshi ko'rish, bolaning yaxshi tomonlarini rivojlantirishi, oliyanobligi, unga marhamat ko'rsatishi bilan ishonch qozonadi. Bunga yana muloqot madaniyati,

xushmuomalalik va o'zaro bir-birini tushunishni qo'shsak – psixologiya manzarasi yetarli darajada to'liq bo'ladi. Pedagog va ota-onalarning o'zaro ta'sirining maqsadga muvofiq tashkil qilinishi bosqichma-bosqich amalga oshirilishi shart va uning vazifasi ota-onalarning faol pedagogik pozitsiyasini shakllantirishdan iborat. To'g'ri tashkil qilingan ish o'rgatuvchi tavsifga ega. Tarbiyachi-pedagog oilaviy tarbiyaning ijobiy tajribasiga tayanishi, uni tarqatishi, tarbiyaviy jarayonda undan ijobiy tendensiyalarni kuchaytirish va salbiylarini tekislab yuborish uchun foydalanishi kerak.

O'zaro ta'sirni ijobiy yo'naltirishning ilk va hal qiluvchi sharti tarbiyachi-pedagoglar, ijtimoiy pedagoglar va ota-onalar o'rtasida ishonchga asoslangan munosabatlar hisoblanadi, aloqa shunday qurilishi kerakki, u ota-onalarda tarbiya jarayoniga qiziqish tug'dirishi, muvaffaqiyat qozonishga intilish, o'ziga ishonch hosil qilishi kerak.

Jahon statistikasida zamonaviy oilaviy ta'lim-tarbiya jarayoni bo'lishi lozimligi yuqori darajada unchalik samarador, to'liq emasligida ishontiradi. Shuning uchun ko'p mamlakatlarda oila pedagogik madaniyatini oshirishga, er-xotinlarni ota-onalar sifatida tarbiyalashga qaratilgan maxsus dasturlar ishlab chiqilmoqda. Pedagogik madaniyatni oshirish maqsadida ota-onalarga psixologik-pedagogik ta'lim berish – tarbiyachi-pedagog va oila hamkorligidagi yo'nalishlardan biri bo'lib, maktabgacha ta'lim tashkiloti tomonidan amalga oshiriladi, maqsadli yo'nalishga ega bo'lishi shart. Masalan, guruhda tarbiyachi-pedagogning oila bilan ishinig o'ziga xos xususiyati, avvalo, erta yoshdagi bolalarning psixofiziologik o'ziga xos xususiyatlariga bog'liq, ya'ni kichikintoyning tez rivojlanishi ta'lim va tarbiya vazifalarini o'z vaqtida o'zgartirishni, pedagogik ishning usullari va yo'llarini qayta qurishni talab qiladi. Ota-onalarni psixologik-pedagogik bilim va ko'nikmalarini oshirish mazmuniga hayotni muhofaza qilish, kichikintoy salomatligini mustahkamlash, to'g'ri jismoniy rivojlanishi uchun shart-sharoitlar yaratish masalalari kiritilishi kerak. Bolaning ijtimoiy tarbiyaga moslashishi, gigienik qarash, ratsional ovqatlanish, chiniqtirish, kun tartibi, uqalash, gimnastika masalalari bo'yicha tavsiyalarni ota-onalarga nafaqat tarbiyachi, balki bolalar bog'chasining tibbiyot xodimlari ham beradi. Bunday maslahatlar individual yondashuv asosida yakka tartibda berilishi kerak.

ADABIYOTLAR

1. Yusupova P. Maktabgacha pedagogika. Toshkent. "O'qituvchi". 1998yil.1-396bet.
2. Xasanboeva O.I. va boshqalar. Toshkent, «Fan va texnologiyalar» nashriyoti. 2007 yil. 1-274bet
3. Zunnunov A. Pedagogika tarixi // Oliy o'quv yurtlari uchun darslik. – T.: 2004. 1-487bet.
4. Inomova M. Oilada bolalarning ma'naviy-axloqiy tarbiyasi. – T.: Nizomiy nomidagi TDPU.2000yil.1-333bet.
5. Hasanboyeva O. Oila pedagogikasi.– T.: Alohachi. 2014 Darslik1-184bet.
6. B.R.Djurayeva, H.M.Tojiboyeva, G.M.Nazirova "Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarga ta'lim-tarbiya berishning zamonaviy tendensiyalari" – T.: O'zPFTTI nashriyoti.2003yil.1-392bet.